

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ 8.— za vsa leta . . . 12.— „ „ 18.—

Naročnine je plačevati naprej na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Preosnova davkov.

IV.

Sedaj nam je dati besedo slov. poslancu g. Pfeiferju.

Mi nismo somišljeniki gosp. Pfeiferja in on ni naš somišljenik, zlasti v taktičnem pogledu nasproti aktualnemu sistemu v Avstriji hodi ta mož taka pota, ki niso naša. To pa nas ne zadržuje, da ne bi poštevali njegovega truda in njegovih dobrih namenov, kjer-koli moremo konstatovati takih. Tako delamo glede na ostale poslance brez razlike na klub, v kojem imajo več ali manj — vezane roke, in temu svojemu stališču hočemo ostati zvesti tudi glede na poslanca Pfeiferja. Poseženje tega poslanca v razpravo o preosnovi davkov nas je pa zanimalo še posebno zato, ker so njegova izvajanja o direktnih personalnih davkih naletela na precej oster odpor od strani gospoda finančnega ministra. No, o bistvu te polemike hočemo obvestiti naše čitatelje v prihodnjem članku. Pripomnjeno pa bodi že na tem mestu, da se nam ni videlo umestno, da se je tudi se slovenske strani smešil posl. Pfeifer radi načina, kakor je posegnil v razpravo o preosnovi davkov. Saj nočemo trditi, da je veljala vsaka trditve ali vsako domnevanje posl. Pfeiferja, niti ne zamerimo njegovi ekselenci finančnemu ministru, da je branil sebe in vlado pred obdolženji posl. Pfeiferja, ali to menimo, da mi Slovenci sami imamo nujnejših poslov, nego da bi — le zaradi našega domačega prepira — smešili svoje lastne poslance, hiteli na pomoč finančnim ministrom v polemikah poslednjih proti prvim. Na ta način mora le trpeti ugled ukupnosti naših poslancev posebnost v takih slučajih, ko treba, da naši poslanci ukupno in zložno pošljejo v boj za naša prava vso svojo moralno silo. Vsaj malenkostni ne bodimo v tem domačem prepiru!

Gosp. poslanec Pfeifer je posegnil v razpravo v seji dne 12. in 13. maja o direktnih personalnih davkih, dne 20. maja pa o reviziji zemljiško-davčnega katastra. Ker pa smo se že v zadnjem članku ba-

vili s tem predmetom, je pač najbolje, da damo posl. Pfeiferju najprej besedo o katastru.

V seji poslanske zbornice od dne 20. maja je torej drž. posl. Pfeifer izustil nastopni govor:

V zvezi s preosnovo davkov, ki se je vsprejela minoli petek v drugem čitanju, so deloma tudi zakoni, o katerih se posvetujemo danes, in ki se tičejo revizije zemljiško-davčnega katastra, kakor tudi zakon, ki se tiče odpisa zemlj. davka radi oškodovanja dohodkov zemlje po elementarnih neizgodbah.

Vsled preosnove davkov podeljenih 10 odstotkov olajšave pri zemljiščnem davku zmanjša skupno vsoto zemljiščnih davkov pri vsakih 37½ milijonih goldinarjev za 3,750.000 gld., dočim bi se zemljiščni davek po katastralnem zakonu znižal za 1½ milijona gld. ali v slučaju, da se vsprejmejo nasveti odseka manjšine, kar pričakujemo za gotovo, za 2½ milijona gld. in po zakonu o olajšavah pri zemljiščnih davkih vsled elementarnih škod, po proračunu visoke vlade, še nadaljno znižanje — za dober milijon goldinarjev.

Ne dá se tajiti, da omenjeni zakoni zboljšajo preosnovo davkov, in sicer v toliko, kolikor razbremenjajo kmetijstvo, — kar je pa vsled tega tem boljše, ker so preostanki osebnega davka med državo in dežele jednako razdeljeni, torej na polovico, dočim se je prej podeljevalo državnim blagajnam dve tretjini, deželam so pa hoteli prepustiti le jedno tretjino.

Take gotovo neznatne pridobitve pač smemo privoščiti davkoplačevalcem, zlasti kmetijstvu, ki se ima boriti s premnogimi težkočami. (Tako je!)

Ker je več gospodov tovarišev, zlasti tudi gospod poslanec za kočevski volilni okraj, naglašalo v debati zgovornimi in prepričevalnimi besedami težave, padajočo ceno poljskih pridelkov, rastoče poselske plače, vedno večje režijne stroške, zato bi jaz še prav posebno povdarjal, da se ni pri nobenem drugem pridelku tako hudo in očitno spremenil dogodek, kakor pri vinogradih, odkar so se floskera, peronospora in drugi škodljivci vselili na trto. (Živahno pritrdjevanje.)

lika sreča! — razumela je moja čutila in mi prisegla, da me tudi ljubi.

Donna Catana, njena mati, zvedela je za najino ljubezen in rekla mi je:

„Mladenič, pridobili ste si srce moje Jadvige. Ljubite jo, kar je v Vaši moči, ker zasluži, da je srečna.“

Ljubil sem jo kakor brezumen, resnično; toda kmalu, prekmalu nastale so zame „neprijetnosti“. Jadviga zahtevala je od mene, da živim v vednem oboževanju njene krasote; nisem smel ni smejeti se, ni pušiti, ni približati se kaki ženi, naj bi bila še tako ostudna. Kakor hitro sem se poslovlil od nje, in naj me je k temu silila najnujnejša potreba, spustila se je v histeričen smeh, zgrudila se v nervoznih krčih na tla, šepetaje: „Ne ljubi me!“

A tu moral sem ji hiteti na pomoč, vzeti snežnobeke njene roke v svoje ter šepetali ji v uho take in enake besede:

„Moja Jadviga! Jaz sem tu, Tvoj ljubljene, kateri Te obožuje!“

„Zavedi se!“, rekla je mati.

Mesto odgovora odprla je Jadviga oči in oziraje se negotovo po sobi, vprašala s tužnim glasom:

„Kje sem?“

(Dalje prih.)

Nočem natančneje govoriti o tem, da bo proti tem nezgodam jako pomnožuje že tako visoke stroške pri vinogradih ter da celó v normalnih letinah jako zmanjšuje dobiček, dostikrat ga celó popolnoma povzije.

Te in jednake neugodne razmere naj deželne komisije vzravna po možnosti v §. 1, ne le pri vinarstvu, temveč tudi pri drugih zemljiščnih pridelkih, na primer pri njivah, ker je čisti dobiček tukaj padel ravno tako globoko, in ker je gospodarski položaj jako neugoden ne le v Avstriji, temveč po vsej Evropi. (Pritrdjevanje.) (Konec prih.)

DOPISI.

Iz Rojana. Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda na Greti vršil se je dne 25. m. m. v prostorih otroškega vrta v Rojanu ob nenadejano veliki udeležbi udov. Ker je bil podružnični predsednik zadržan, otvoril je zbor njega namestnik, g. I. Gerdol. Predstavivši vladnega zastopnika, gosp. višega komisarja Bacherja, je v lepem govoru pojasnjeval namene podružnice, oziroma družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz poročila tajnika Frana Guština bi bilo posneti: Današnji zbor je X. redni občni zbor naše podružnice. Kakor je pomanjkljiva vsaka stvar na svetu, in se prerado dogaja, da se ne ujema vse, tako prihajamo tudi mi nekoliko kasno se svojim poročilom o gibanju podružnice v minolem letu. Omenivši, kako se je bil konstituiral danes odstopajoči odbor, naglašajo poročilo, da se je odbor zbral v pet sej, v kojih je razpravljalo o zadevah podružnice. Mimo tega pa je predsednik ukrenil marsikaj iz svoje inicijative, čemur je pozneje pritrdil odbor. Soglasje med našim odborom in glavnim vodstvom ni bilo vsikdar pravo.

Ko je nastopil danes odstopajoči odbor, imela je podružnica dva otroška vrta: jednega v Rojanu pod vodstvom gospdč. Kavčičeve, ki je vspeval povoljno. Mnogo nade smo pa gojili do otroškega vrta na Greti pod vodstvom domačinke, gospdč. Žnideršičeve, ali glavno vodstvo je, žal, odredilo, da je zapreti ta vrt koncem šolskega leta. Odbor se je trudil, da bi se ohranil ta vrt. Sosebno se je briga odbor, da bi vrt ostal pod vodstvom gospdč. Žnideršičeve, toda višja oblast jej je odbila potrjenje, češ, da je premlada. Vrt se je zatvoril koncem leta, kakor že omenjeno, zato pa se odprli lani spomladi oni na Belvederju. Tega vodi gospdč. Podkrajšekova. Obiskuje ga nekaj čez 40 otrok. S prvega je bil obisk žalosten, no letos se je obrnilo na bolje. Vendar pa korist, ki prihaja od tega vrta, ni v nikakem razmerju se stroški za vzdrževanje istega. Mnogi niti ne vedo, kje je ta vrt, ker niti napisa nima. Preveč radi nas imajo na vseh straneh in tako mora čakati še tabla, da jo izvlečemo iz prašnega kota na beli dan. Ta vrt nam res ne donaja toliko, kolikor moramo trositi zanj. Čemu bi se slepili? Dal Bog, da bi prihodnji tajnik mogel priti z ugodnim poročilom.

Poročilo blagajnika Gerdola vzelo se je zadovoljstvom na znanje.

Ob točki „posamični nasveti“ se je unela prav živahna razprava radi otroških vrtov na Greti in na Belvederju. Slednjič je gosp. Bremic stavil nastopno resolucijo:

„Radi nevarnosti, ki nam preti od novoustajenega laškega vrta v Rojanu, nasvetuje se

PODLISTEK.

Sentimentalna ljubezen.

Španski spisal Louis Taboada; iz češčine prevel I. P.

V toplicah kaldenskih seznanil sem se z njo in njeno materjo, tolsto, rdečo, šepavo gospo.

Hči, nežna Jadviga, preživela je dneve zaklenjena v svojo sobo, pisaje nejasne stihove ter popevaje oplakane romance.

Mati rekala mi je često:

„Hči moja je cel klopčič živcev; občutne naravi je ter obdarjena z bujno fantazijo... Skoro vsi v naši rodbini smo taki. Moj soprog — daj mu Bog mir in pokoj in večna luč naj mu sveti — prizadejal mi je mnogo neprijetnosti s svojo ljubosumnostjo. Necega večera hotel se je, domišljaje si, da ga varam, vreči skozi okno in moja služkinja in jaz bili sve prisiljeni, potegniti mu čez glavo plahto, da sve zabranili samomor.“

Jadviga bila je v resnici občutne in nervozne naravi; nežna pesnica, ki je, napisavši nekaj stihov, jela plakati, kakor da jo boli želodec, ali pa podpirala čelo z dlanjo ter ihtela potihoma. Spoznal in ljubil sem jo. Čemu bi lagal?

Necega večera odkril sem ji ob bregovih derečega Mina vročo svojo ljubezen in ona — ko-

glavemu vodstvu — koje nameruje, kakor je čuti — ohraniti le jeden vrtec —, da poševa vrtec v Rojanu pred onim na Belvederju, kajti prvi odgovarja povsem svojemu namenu*.

Resolucija se je vsprejela soglasno.

Sledila so še nekatera pojasnila od strani blagajnika ter priporočilo gosp. Bremica novemu odboru, da bi se isti z veseljem poprijel dela, da se čim preje popravi, kar je zanemarjenega.

O volitvi novega odbora ste že poročali v svojem listu.

Zahvalivši se na udeležbi, pozval je voditelj zborovanja vse zborovalce, naj zakličejo trikratni „živio“ presvetlemu cesarju. Temu pozivu so se odzvali zborovalci.

Nadejati se je, da novi odbor zasnuje lepše soglasje z glavnim vodstvom v Ljubljani ter da bo skrbel za zboljšanje otroškega vrta v Rojanu, kjer nam preti velika nevarnost od strani novega laškega vrta. Bog pomogi v to, da se kmalu popolni, kar je zamujenega!

Volosko, dne 31. maja. (Dopolnilna volitev). (Konec).

Na izrečni poziv oglašil se je zopet poslanec Spinčič. Navedši besede nepozabnega Gundulića: „Kolo od sreče u okoli, vrteči se neprestaje; ko bi gori eto je doli, a ko doli gor s'ustaje“, dokazal je z vzgledi istinost vsebine te kitice, pa zaključil, da tudi našim protivnikom mora priti črni petek, a naš narod da se mora dvigniti kvišku. Izpregovorivši še jedenkrat naglašal je govornik, kako težko borbo imajo sedaj naši Lovranci proti zlobi, varanju, spletkam. Nikjer nimajo obrambe, niti tam, kjer bi jo morali imeti. Vendar izraža govornik trdno nado, da se naši ne ustrašijo borbe, ampak da bodo možko vodili to borbo, ter da zmagajo popolnoma prej ali slej, kajti bore se za pošteno stvar, za svojo last, za svojo vero, za svojo narodnost. Nazdravlja častitemu načelniku Turčiču, ki je izpostavljen grdim napadom, in ostalim navzočim poštenjakom iz Lovrana, Moščenic in Berseč. Volilni mož Miščenič je zatrdil, da jim je mnogo prestajati, ali da se radi tega ne boje borbe. Oni nočejo nikogar prodati, ampak braniti hočejo sebe in svoje. Protivniki prodajajo ljudi, ko jih kupujejo za denar. Jako lepo je govoril tudi starina in poštenjak Martin Fidel iz Sušaka, občine jelšanske, nazdravivši našim poslancem v državnem zboru. Župan kastavski, Kazimir Jelusič, je nazdravil vsemu prebivalstvu našega okraja in gospodom duhovnikom še posebej, delujočim v lepi složnosti z ljudstvom. V imenu duhovnikov zahvalil se je gosp. Vodička, povdarjaje, da duhovniki smatrajo za svojo dolžnost zavzemati se z vsemi silami za prava naroda, med kojim žive. Izrekel je nado, da že nastaja nova doba v vsej monarhiji, doba krščanska, nasprotna dosedanji dobi lažiliberalni. Za njim je govoril še naš junak iz Vel. Mun, Anton Pelozza Filan. Vrsto govorov je zaključil predsednik mize, Anton Rogoč. Ponovil bi rad vse, kar se je reklo med obedom. Toda ne more tega, ker je prišla ura odhoda. Samo to naglašja, da hočejo on in ostali duhovniki tudi v bodoče delati za narodna prava, zložno z domoljubii in posvetnjaki! To pa v trdnem prepričanju, da deluje za narod delajo tudi za vero, dobro vedoči, da so odpadniki naroda tudi odpadniki vere. Pozival je navzoče, naj si zapomnijo, kar so slišali tu. A tega ne smejo obdržati samo v svojem srcu, ampak širiti morajo med svojci, in to ne samo možkimi, kajti tudi ženstvo je znamenit činitelj v življenju vsakega naroda.

Ves čas obeda minul je v velikem navdušenju, v najlepši slogi in divnem soglasju čustev in misli. Takimi volilnimi možmi in takimi volilci, ki so izbrali take volilne može, bodo poslanci radi ne samo delovali, ampak tudi prenašali vse, kar bi jih utegnili doleteti.

Med obedom došla je nastopna brzojavka od izvoljenega zastopnika Matka Mandića: „Obžalovaje, da ne morem biti priča junaške zavrnitve, ki so jo dali izvoljenci naroda narodnim dušmanom in njihovim zaščitnikom, kličem iz dna hvaleznega srca: Živeli zavedni naši volilci! Živeli zložni Slovenci in Hrvati Istre!“ Ta pozdrav je bil vsprejet burnimi vskliki: „Živio naš poslanec Mandić!“

Ko so se že razšli volilni može, došel je nastopni pozdrav družbe, zbrane v gostoljubni hiši velespoštovanega gosp. viteza Viko v Podgradu: „Živeli poslanci! Zastave se vijejo, topiči pokajo.“ A tudi iz Krka je došel glas. Starina, dični naš dr. Dinko Vitezić je brzojavil: „Kozulič izvoljen tudi jednoglasno, živeli izvoljenci!“

In tako je bila radost popolna. Narod je odgovoril na vsej črti dostojno in možato na brutalno provokacijo gospode Italijanov v deželnem zboru v Poreču.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 3. junija 1896.

Slovenske obtožnice. V „Soči“ čitamo: „Glavna ost našega boja za pravično obravnavanje pri kazenskem sodišču je bila obrnjena proti — državemu pravnosti. Brez prestanka smo zahtevali, da državno pravdnštvo mora prvo dajati v nepristranosti in pravičnosti lep izgled in tožiti Slovence v slovenskem ne pa v laškem jeziku. — Ali državno pravdnštvo je bilo gluho. Vemo, kakó se je izgovarjalo, kakó je poročalo na višja mesta, češ, da to ni mogoče iz teh in iz teh vzrokov. Toda po zadnjih porotnih obravnavah, pri katerih smo dobili preobitno vzrokov za pritoževanje, se je tudi v tem pogledu nakrat obrnilo na bolje. Iz Tolmina in iz Kanala smo dobili poročila, da so dobili ljudje slovenske obtožnice in ne več laških, kakor doslej. — Ali je kaj bolj naravnega od takega postopanja? Upamo, da bodo dobivali vsi Slovenci le slovenske obtožnice, tudi oni v Brdih, v goriški okolici in ajdovskem okraju. Tisti rojaki, ki dobé laške obtožnice, naj se takoj pritožijo; ob enem naj naznanijo tudi nam.“

Na ta opomin „Sočin“ opozarjamo tudi tržaške, okoličanske in istrske Hrvate in Slovence. Trkajmo in trkajmo, dokler se nam ne odpre! In odpreti nam morajo, ako nočejo gaziti — preko zakonov.

Državni zbor. Zbornica poslancev je dognala včeraj podrobno razpravo zakona o patentih do §. 25. Zatem so razpravljali (v večerni seji) o poročilu proračunskega odseka o predlogi za uravnavo uradniških plač. Govoré o sklepu odseka, da se posvetovanja odlože na jesen, zatrdil je poročevalec Beer, da nikdo ne misli na kako zavlačevanje. Tudi finančni minister je zatrdil, da hoče vztrajati pri teh predlogih in da ni govora o kaki neodkritosrčnosti. Predloga za povišanje davka na pivo in žganje se ni mogla predložiti do sedaj, ker je v zvezi s pogodbo z Ogersko. Uravnava plač se izvrši v doglednem času, in tudi pokritje se najde za to. Vlada bode podpirala zbornico najtopleje, kadar bode poslednja sklepala o tem.

Prihodnjo soboto bode najbrže zadnja seja zbornice poslancev. Te dni pridejo v razpravo zakoni o zemljiški odvezi v Istri, o hišarini v Trstu; o trgovini s pivom v buteljkah in o izseljevanju.

Slavnosti v Moskvi. Danes zjutraj smo prejeli iz Moskve nastopno izvirno brzojavko: Ob pol osmih došel je Njeg. Veličanstvo ruski car na obed k avstrijskemu poslaniku. Car je nosil uniformo svojega avstrijskega polka in red sv. Stefana.

Glas o kronanju ruskega carja. Neki angleški dopisnik, znanec Azije piše, da bode sijaj slavnosti kronanja carja imel ogromen učinek na azijske narode ter utrdi rusko moč v Aziji bolj, nego zmagonosna vojna. Kako spoštovanje uživa ruski car v srcu Azije, priča okolnost, da so „svetniki“ Tibetancev, vprašani od svojih budistiških vernikov, kako se je ponašati nasproti belemu caru, odgovorili, da je bel car utelesenje boginje Zagan Daru Eke ter mu je torej treba skazovati božjo čast.

Položaj na otoku Kreta. Iz Aten javljajo, da se od dne do dne pričakujejo važni dogodki. Narod grški, vlada in prestolonaslednik da zahtevajo odločno, da naj se otok Kreta priklupi Grški. Temu se pa upira kralj, ker ne bi hotel vznemirjati ruskega carja. Kralj da se raje odpove prestolu, nego da bi se udal ob tem vprašanju.

Konzuli v Kaneji so pozvali odbor ustašev, naj odredi, da ustaši odlože orožje. Ustaši pa zahtevajo, da naj se poprej umaknejo turški vojaki iz notranjih pokrajin otoka in tudi oni položé za jedno svoje orožje.

V zadnji bitki pri utrdbi Vamos padlo je 75 Turkov in 40 ustašev. V Kaneji so Turki zažgali jedno hišo.

Italijanska zbornica poslancev. V večerni seji interpelovali so nekateri poslanci ministerskega predsednika, da-li je res papež poslal pismo Meneliku, v kojem ga prosi, da vrne njete Italijane. (To vest je prinesla agencija „Stefani“, ker jo je objavilo vatikansko glasilo „Osservatore Romano“, kakor smo to sporočili že v poslednjem izdanju med najnovejšimi vestmi Ured.) Rudini je o splošni pozornosti odgovoril na to interpelacijo, da je italijanska vlada doznala o papeževem koraku še-le sinoči, ker je bil to stvar objavil list „Osservatore romano“. Papež da je s tem svojim dejanjem izvestno hotel pokazati svoje kristijansko čustvovanje, svojo človekoljubnost in svojo ljubezen do domovine italijanske. Zato izraža v imenu italijanske vlade najerčnše priznanje papežu. — Interpelanta Prinetti in Cappelli zahvalila sta ministerskega predsednika na tem odgovoru. Na to pa je spregovoril poslanec Bovio, rekši, da sicer ne more obsojati plemenitih dejanj, naj že pribajajo od koje koli strani, vendar pa Italija v teh dneh, ki so posvečeni spominu Garibaldija (obletnica smrti), ne sme dopustiti, da jo prehité drugi v nje interesih. Italijanska država pa tudi ne sme pozabiti, čemu je zasedla Rim in da država zastopa posvetnjaštvo. — Rudini se je umaknil na ta napad, zatrdivši, da je hotel prej reči samo to, da je hvaležen vsakomur, kdor stori kaj dobrega italijanski državi. V ostalem pa da ministerstvo ne pusti nikomur, da bi se vtikal v stvari, ki pripadajo izključno le kompetenci države. — S tem svojim odgovorom se je torej ministerski predsednik umaknil pred — framazoni in somišljeniki onih tržaških krogov, koje je te dni — ako se „Piccolo“ ni zlagal — blagoslovil novoimenovani župnik rojanski.

Različne vesti.

Današnje večerno izdanje „Edinosti“ (izdanje za petek, 5. t. m.) odpade zaradi današnjega praznika Sv. Rešnjega Telesa. Prihodnja številka izide torej v soboto zjutraj ob navaadni uri.

Procesija sv. Rešnjega Telesa. Preč. kurija tržaška objavlja: Dne 4. t. m. bode vsa katoliška Cerkev slavila svetim veseljem spomin na ustanovitev zakramenta sv. Rešnjega Telesa. Zatorej bode po določbah cerkvenih obredov tega dne slovesna procesija, ki se bode pričela pomikati iz stolne cerkve pri sv. Justu ob 7. uri zjutraj. Procesija se bode pomikala po ulicah S. Giusto in S. Michele ter se ustavi na vogalu poslednje ulice in trga Barbacan, kjer bode prvi evangelij. Potem bode šla procesija dalje po ulicah del Fontanone in della Sanità na trg Pescheria vecchia. Tam bode drugi evangelij. Od tam bode šla procesija preko Velikega trga in Borznega trga na trg S. Giacomo, kjer bode tretji evangelij. Slednjič se procesija vrne po ulicah Donota in Rena na trg pred stolno cerkvijo, kjer bode četrti evangelij. Na to stopi procesija v cerkev, kjer bode konečni blagoslov.

Ako bi bilo vreme tako slabo, da procesija ne bi mogla iz cerkve, bode v stolni cerkvi ob 7. uri slovesna sv. maša, potem pa bode procesija v cerkvi. Evangeliji se bodo peli pri štirih oltarjih. V tem slučaju bode se mogel vršiti isti sveti obred na isti način tudi v župnih cerkvah v mestu ob isti uri, ko se navadno vrši slovesna sv. maša.

Zadnji „Primorski list“ piše, da se se telovadna društva od nekdanj zlorabljala v smotre, nevarne državi, in da le prepogosto prehaja njih vodstvo na ljudij, „li so zakleti sovragi postavno obstoječega reda“. Glavarji čeških in hrvatskih telovadnih društev pa so — in tu ne dela „Prim. ist“ nikake izjeme — sami bratje „prostozidarji“.

Slava, živio! Le tako naprej in kmalu morajo priti oni blaženi časi, ko bodo vsi Slovenci ali pod ključem ali pa vsaj pod policijskim nadzorstvom, a evidencija bode poverjena — gospodom pri „Prim. listu“

Mi, ki smo res tudi med „glavarji“ telovadnih društev, mi smo torej zakleti sovražniki zakonito obstoječega reda, mi vsi smo torej „bratje prostozidarji“ torej sovražniki vere, mi, ki vsikdar in povsodi gojimo dinastiški čut in ki rabimo le zakonita sredstva v borbi za svoja načela. Naše delovanje je

odprta knjiga, odprta ne le slav. občinstvu, ampak tudi slavnim oblastim. Kar se dostaje očitanega nam brezverstva, rečemo lahko, da je vse naše rodbinsko življenje urejeno tako, kakor gotovo mi pri marsikojem parade-konservativcu in ljubljencu „Primorskega lista“.

Nočemo polemizovati na dolgo, kajti, kakor smo že rekli nedavno temu, tako pisava se obsoja sama po sebi. Le na nevarnost bi radi opozorili, da gospodje v Gorici v svoji veliki skrbi „za državo“ utegnejo pozabiti — na svoj pravi poklic. Sicer pa prepuščamo sodbo prečastiti duhovščini, da-li je krščansko tako večno ovajanje svojih krvnih bratov, kakor sovražnike države; da-li je na čast konservativni stvari, ako se nje glasila uporabljajo za — take posle! Naša duhovščina ima gotovo (kraj vse svoje dolžne skromnosti in ponižnosti) vendar toliko moralne samozvesti in ponosa v sebi, da prisoja sama sebi ono mero etičke in moralne sile, ki jo popolnoma usposablja za borbo za svojo stvar in da jej zbok tega ne treba ti-stega vednega beračenja za pomoč — pri državnih pravnikihih.

Na očitjanje, da mi zasmehujemo gospode z „norci“, odvrčamo le, da laž je jako grda stvar. Tudi tega nismo rekli, da so gospodje pornografi, ampak rekli smo le, da nekogi odstavki v članku o akademiji „Trž. Sokola“ bi sodili poprej v koji pornografski list dunajski. Pri tem pa ostajemo!

Slovenska šola v Gorici. V zadnji številki „Soča“ čitamo, da je ministerstvo pred kratkem rešilo utok mestnega zastopa goriškega, koji poslednji se je bil pritožil proti odredbi, da šolsko poslopje v Podturnu ni primerno za slovensko šolo ter da treba preskrbeti drugo, bolj v sredi mesta. Ministerstvo je zavrnilo pritožbo in naložilo magistratu, naj sporoči v štirih tednih, kaj se je ukrenilo v namen, da dobi slovenska šola primerne prostore.

Kaj pa sedaj? Na to vprašanje odgovarja „Soča“, da najbrže minejo štirje tedni, ne da bi kaj ukrenil mestni zastop. Celó to je mogoče, da pojdejo zopet na upravno sodišče, dasi vedó, da upravno sodišče nima besede v takih rečeh. In tako se zopet zavleče stvar, kar je jedini namen laški gospódi.

Mi pa vprašamo zopet, ali so laška gospóda res država v državi, ali tej gospódi res ne treba spoštovati avtoritete vlade, zakonov in odredb oblasti? Mi nismo oboževalci ni državne še manje pa vladne omnipotence, mi gotovo ljubimo kolikor le možno razsežno svobodo oseb in korporacij, nam je od nekda zoperno tisto pe nekoč toli priljubljeno klicanje na pomoč državnih oblasti, državnih pravdnistev in redarstva, ali kar počenjajo laška gospóda v tem pogledu, to presega vse meje — to meji že ob zasmehovalno in izživljajoče preziranje vsake avtoritete. V tem postopanju se nam zrcali uprav nečuvstvo nespoštovanje do centralnih oblasti! Tako preziranje bi moralo biti nevarno v vsakem kraju, kolikor bolj nevarno je tu ob periferiji, kjer itak razjedajo tla razni destruktivni vplivi. Slavna vlada naj pomisli vendar, da tako stanje mora pogubno uplivati na obe strani: na jedni, razvajeni strani mora utrti menenje, da je dovoljeno vse, na drugi pa se mora polagoma vzbuditi glodajoči črv domnevanja, da ta druga stran nima pričakovati pomoči od nobene strani. S časoma se mora poroditi razbrzdana objestnost na jedni strani in obupna resignacija na drugi strani. In res ne vemo, koje zlo je hujše; to pa vemo, da je obojuno zlo hudo, jako hudo. Koliko časa bode trajalo še, da državna oblast pokaže slednjič izvestni gospódi — da povemo po domače — svoje zobe?! — Quousque tandem!

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda nabrala je gospa T. Metlikovič 5 kron in 10 stot. Darovali so: gč. J. Molovič 1 kr. gč. I. Zupan 1 krono. g. Al. Pahor. 20 stot. Mica 10 st. N. N. 80 st. in vesela družba v Solkanu 2 kroni.

Naglost na okrajnem sodišču v Kopru. Iz koperskega okraja nam pišejo: V 63. št. Vašega cenj. lista čudi se g. dopisnik iz Doline, da je neki zemljiškoknjižni spis ležal celih 73 dni na c. kr. okrajnem sodišču v Kopru. Te dni pa sem videl zemljiškoknjižno prošnjo, ki je bila na istem c. kr. okrajnem sodišču vložena januarja meseca tek. l., stranki pa je bila dostavljena še-le zadnje dni maja meseca. Ležala je torej ta prošnja cele

4 mesece na sodišču. To je navadni čas, v katerem omenjeno sodišče dostavlja zemljiškoknjižne prošnje. Tako imam pred seboj drugo prošnjo, ki je bila vložena dne 7. oktobra 1895., stranki pa vročena še-le dne 26. februarja 1896., počivala je torej 4 mesece in pol.

Vkljub temu pa poročajo menda vsako leto gospodje, ki hodijo pregledovat okrajna sodišča, da je vse v najlepšem redu. Pa saj se jim skoraj to ne more zameriti: mi Slovenci smo tako potrpežljivi in krotki, da smo že zadovoljni, če nam sodišče — sploh kedaj dostavi naše prošnje.

Carska dvojica ruska pride baje v mesecu septembru na Dunaj z velikim spremstvom. Njima v čast da se prirede velike slavnosti, kojih se udeleži tudi cesarica Elizabeta.

Zabavne vožnje po morju. Parnik „Egle“ odplovi danes ob 7 in pol uri zjutraj v Piran, vrne se od tam ob pol 1 pop. Ta izredna vožnja prirejena je v ta namen, da morejo tržaški izletniki prisostvovati procesiji sv. Rešnjega telesa v Piranu, koja procesja se vrši tam vedno še po benečanskem običaju. — Ob 3 in pol uri pop. odplovi v Piran parnik „Piranese“. Vrne se od tam ob 8. uri zvečer. — V Miramar odplovi parnik „Aquila“ ob 10 in četrt predpoludne in ob 3 in četrt popoludne.

Cepljenje kózic. Mestni magistrat tržaški pozivlja občinstvo, da v kolikor možno velikem številu, v lastnem svojem interesu, da staviti kózice onim otrokom, kojim niso bile še stavljene in da obnovi cepljenje onih, kojim so bile stavljene kóze že pred več nego 5 leti. — Cepilo bode se v spodaj navedenih krajih in urah:

V novem zavodu za cepljenje kózic (ulica Palladio, na vogalu ulice Petrarca) tekom vsega junija in julija meseca vsak dan, izvemši nedelje in praznike.

Nadalje so določeni za posamične okraje ti-le kraji: Za I. okraj občinska ljudska šola v ulici Lazaretto vecchio. — II. okraj obč. lj. šola v starem mestu. — III. okr. občinska splošna ljudska in meščanska šola v novem mestu. — IV. okr. občinska splošna ljudska in meščanska šola v ulici Giotto. — V. okr. obč. lj. šola v ulici Barriera vecchia. — VI. okr. obč. ljudska šola na novi Reni.

V vseh teh okrajih (I.—VI.) bode cepljenje dne 10., 17., 24. junija in 1. julija.

Nadalje za VII. okraj občinska ljudska šola v Škednju dne 1. in 8. julija, na ambulanci tamošnjega okrajnega zdravnika od 15. t. m. do 1. julija vsak dan, izvemši nedelje in praznike. — VIII. okraj občinska lj. šola v ulici Ferriera dne 10., 17., 24. t. m. in 10. julija ter v obč. ljudski šoli na Katinari dne 1. in 8. julija. — IX. okr. obč. lj. šola v ulici Giulia dne 10. in 17. junija; obč. lj. šola na Vrđeli dne 1. in 8. julija. — X. okr. obč. lj. šola v ulici Belvedere dne 8. in 15. julija; obč. ljudska šola v Barkovljah dne 10. in 17. junija; lj. šola v Rojanu dne 1. in 8. julija. — XI. okr. obč. lj. šola na Opčinah dne 10., 11., 12. in 13. t. m.; obč. ljudska šola na Trebčah dne 15. t. m. in obč. lj. šola v Bazovici dne 22. t. m. — XII. okraj lj. šola na Proseku dne 10., 11. in 12.; lj. šola v sv. Križu dne 15. t. m.

Cepljenje bode se vršilo ob teh-le urah: v zavodu za cepljenje od 5. do 6. pop.; v ambulanci okrajnega zdravnika okraja sv. Ana od 8. do 9. zjutraj in od 1. do 2. pop. V vseh ostalih okrajih od 5. do 6. ure pop.

Državni dolgovi v Avstriji. Glasom nedavno izdanega poročila znašali so koncem decembra 1895:

a) občni drž. dolgovi avstrijski gl. 2.756,100.245
b) dolgovi v državnem zboru zastopanih kronovin in dežel „ 1.435,217.334
Ukupno . . . gl. 4.191,317.579

Letne obresti tega dolga znašajo „ 175,737.087

c) Vkupni viseči dolg (državne note) znašal je koncem decembra 1895. „ 193,539.593

Zveza pevskih društev jugoslovanskih. Dne 23. m. m. položili so v Plovdivu temelj zvezi pevskih društev jugoslovanskih: hrvatskih, srbskih, bolgarskih in slovenskih. Isti dan sta došla namreč v Plovdiv tamburaški zbor v Sredcu „Hrvatska zadruga“ in srbsko pevsko društvo iz Pirota in ob tej priliki se je porodila blažena misel, ki naj bi utrdila bratoljubje med jugoslovanskimi plemenimi. Predsednikom osnovalnega odbora je bil

izvoljen Siovenec prof. Bezenšek. V odboru sed po jeden Bolgar, Hrvat in Srb. Odbor se skoro obrne do vseh jugoslovanskih pevskih društev. Zaveza bode zborovala po glavnih mestih jugoslovanskih, tako tudi v Ljubljani in Zagrebu.

XXXI. občni Zbor „Slovenske Matice“ bode v sredo dne 24. junija ob 5. popoludne v mestni dvorani ljubljanski. Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Letno poročilo tajnikovo o odborovem delovanju v dóbi od 1. oktobra 1895. do 31. maja 1896. leta. 3.) Sklep računa o društvenem novčnem gospodarstvu za 1895. leto. 4.) Volitev treh računskih presojevalcev. (§. 9 a) dr. pravil). 5.) Proračun za l. 1896. 6.) Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. 7.) Posamezni predlogi in nasveti.

Poskušen samomor. 24letni brivec Anton Calligaris, stanjuóci v ulici Molin grande hšt. 6., zavdal si je predsinočnem z žveplenim kisenikom in potem se je hotel vreči raz okno svojega stanovanja. Domačini so ga pridržali se silo in pozvali zdravnika z zdravniške postaje. Le-ta je nesrečniku izpral želodec in ga dal prevesti v bolnišnico. Stanje Calligarisovo je sila nevarno. Mladenič se je hotel usmrtiti baje radi tega, ker ga muči neozdravljiva bolezen jetika.

O katastrofi v Moskvi. Predvčerajšnjem pokopali so na Vaginkovem pokopališču pri Moskvi nesrečne žrtve s Hodinskega polja. One ponesrečene, koje so spoznali njih sorodniki, pokopali so v posamične grobove. Mnogo pa je bilo také poteptanih, da jih nihče ni mogel več spoznati. Te mrličke pokopali so v velike grobove po 200 in 200 vkupe. Car in carica sta predvčerajšnjem zopet obiskala ranjene, ki so v Moskovskih bolnišnicah. —

O tej katastrofi poročajo nadalje: Število poginolih o ljudski veselici na Hodinskem polju računajo na 3.600 (!). V raznih bolnišnicah je pa 1200 hudo ranjenih oseb, kojim so bili v gnječi strti udje. Policija sodi v svojem poročilu, da je bilo o tej katastrofi okolo 2.000 mrličev. — Cesar Viljelm izjavil je carju Nikolaju brzogovornim potom svoje sožalje na tej nesreči, ki greni veselje o slavnostih kronanja. Istotako izjavil je predsednik Faure v imenu francoske vlade iskreno sočutje.

Nesreča v cirkusu. Predsinočnem udrla se je v Bruselju v cirkusu Lookhart galerija pod težo množice ljudstva. Mnogo oseb padlo je 30 metrov globoko. Ponesrečilo je 73 oseb: 3 so se ubile, 20 se jih je hudo pobilo, 50 pa je le neznatno ranjenih.

Béda na Španjskem. V Andaluziji, najkrasniši pokrajini Španije, je strašna suša ugonobila vse žito. Bédno ljudstvo nima ne kruha, ne zaslúška. V raznih krajih je ljudstvo zahtevalo, da naj pomagajo občinske oblasti, toda le-te, kakor tudi imoviti zasebniki, storili so sicer kolikor so mogli, a splošni bédí niso mogli od pomoči. V mestu Loja je izstradano ljudstvo ulomilo v prodajalnice jestvin in mesnice te odneslo vse, kar je bilo na jestvinah odnesti možno. A nihče ni ukradel ali si prisvojil niti najmanjše svotice denarja, kakor se tudi nihče ni dotaknil nikakoršnega blaga, ki ne služi neposredno v hrano.

Skozi človeka se vidi! Kdo bi bil še pred kratkem tako drzne domisljije, da bi kaj tacega pričakoval. In vendar je to danes že uresničeno dejstvo. Prvi elektrik na svetu, Hrvat Tesla, slavni učenec slovečega Edisona, iznašel je pripomoček, da se z Röntgenovimi žarki more ne samo fotografovati notranjost človeškemu očesu neprozornih snovij, ampak se tudi natanjko vidi skozi nje. Pred vsem je za trpeče človeštvo sila važno, da je človeško telo s pomočjo Teslinega aparata popolnoma prozorno. Ako se obnese ta aparat, potem že lahko rečemo, da je iznajdba Tesle epohalna za vse zdravilstvo.

Razprava proti Baratieriju. Glasom poslednjih poročil prične razprava proti Baratieriju vendar že dne 5. t. m., če se ne pojavijo koje ne-pričakovane zapreke. Razprava bode trajala 4 ali 5 dnij. — Svedokov v obrambo Baratierija je 15, za obtožbo pa le 7 ali 8. V obrambo Baratierija bodeta govorila tudi general Ellena in major Salsa. General Baldissera bode bržkone pozvan, da opiše vedenje Baratierijevo z vojaško-tehniškega stališča.

Sodnijsko. Predvčerajšnjem obsodilo je tukajšnje sodišče italijanskega mornarja Ferdinanda Giraldija zaradi javnega nasilstva na šest tednov

